Annotatie

Van: E.P.Peterse (commissiegriffier) / M. van Eck (commissiegriffier)
Telefoon: 06 30 88 14 89
E-mail: ep.peterse@griffie.rotterdam.nl

Ons kenmerk: 26bb009355
Datum: 22 oktober 2026

Aan: Raadscommissies van de gemeenteraad van Rotterdam
Betreft: Conceptbegroting 2027 en tweede herziening 2026
Vergadering: 28 oktober 2026

Over de bespreking

Doel	Het college biedt de raad uiterlijk op 30 september van het jaar dat voorafgaat aan het begrotingsjaar de ontwerpprogrammabegroting ter vaststelling aan. De Begroting is een instrument conform artikel 4 van de financiële verordening en legt bij besluitvorming de keuzes voor de komende jaren financieel vast. Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen en Wat gaat het kosten, zijn op hoofdlijnen de te beantwoorden vragen (zie hiervoor ook rapport Rekenkamer). Een raadslid toetst daarbij of de begroting reëel (kloppen de aannamen) en structureel (vier jaar voorruit) in evenwicht is. Meer hierover kunt u lezen in het GTK Gemeente 2026.
Wijze van bespreking	Bespreking vindt plaats per beleidsterrein in onderstaande volgorde: 1. Economie en Haven – Wethouder Versnel 2. Klimaat, Duurzaamheid en Buitenruimte – Wethouder Biesheuvel 3. Mobiliteit – Wethouder Zeegers
Stukken	Om digitaal overzicht te generen in het aantal te betrekken stukken is er een Onderwerpdossier concept-begroting 2027 en tweede herziening 2026 . Bij ontvangst van nieuwe te betrekken stukken wordt dit onderwerpdossier aangevuld, houd deze pagina dus in de gaten. Bij de begrotingsbehandeling in de commissie Leefomgeving & Economie kunnen de volgende stukken worden betrokken: • Collegebrief van 16-10-2026 over afschaffing Gratis OV voor AOW'ers en voor kinderen (26bb009199 met bijlagen 26bb009200) • Afschrift wijkraad Lombardijen van 24-09-2026 over betaalbaar OV voor ouderen en één instaptarief voor het OV (26bb008068) • Afschrift wijkraad Cool-Scheepvaartkwartier-Stadsdriehoek van 24-09-2026 over ongevraagd advies afschaffen gratis OV ouderen (26bb008100) • Afschrift dorpsraad Hoek van Holland van 28-09-2026 over behoud van gratis OV voor ouderen (26bb008206) • Afschrift wijkraad Zevenkamp van 16-10-2026 met ongevraagd advies over behoud gratis openbaar vervoer voor ouderen in Rotterdam (26bb009213) • Afschrift wijkraad Hillegersberg van 28-09-2026 over ongevraagd advies gratis OV voor ouderen (26bb008209) • Burgerbrieven 28-06-2026 t/m 19-10-2026 over afschaffing gratis OV voor ouderen: zie raadsinformatiesysteem • Brief van Bouwend Nederland, regio Randstad-Zuid van 16-10-2026 over investeringen in de gemeentelijke infrastructuur (26bb009201)

Moties en toezeggingen	Zie bijlage 1, 2, en 3; bij twijfel over de inzet van instrumenten kunt u altijd hulp vragen aan de griffie.
Beeldvorming	- Vanaf woensdag 30 september tot en met vrijdag 9 oktober 2026 (12.00 uur) kunnen via info@griffie.rotterdam.nl technische vragen over de concept-begroting 2027 en concept-tweede herziening 2026 en eventuele wensen van raadsleden rondom de behandeling worden ingediend (denk bijvoorbeeld aan hoe over bepaalde besluiten wordt gestemd, vanwege veel deelbesluiten is het prettig als de griffie dit vooraf technische in systemen kan klaarzetten). - Op woensdag 14 oktober is het inspreekmoment voor burgers, instellingen en wijkraden over de Kaderbrief en concept-begroting 2027 en tweede herziening 2026 in de Suze Groenewegzaal. N.B. dit is de enige inspreekmogelijkheid; er is bij de commissiebesprekingen en raadsvergadering geen gelegenheid tot inspreken.
Vervolg	Op dinsdag 10 november en donderdag 12 november 2026 vindt de raadsbehandeling van de conceptbegroting 2027 en tweede herziening 2026 plaats in 2 termijnen. Het college reageert op de inbreng van de gemeenteraad. Aansluitend aan het debat wordt er op 12 november 2026 gestemd. Het geheel uitgeschreven proces kunt u hier teruglezen.

Context

- Dit is de eerste begroting waarin het coalitieakkoord is verwerkt. De gemeenteraad heeft nooit gestemd over het coalitieakkoord, er wordt wel gestemd over voorliggende conceptbegroting.;
- De begroting 2026 is besproken en vastgesteld tijdens de raadsvergaderingen van 11 en 13 november 2025. In de eerste herziening 2026 (vastgesteld 16 juli 2026) staat de financiële stand van zaken voor het lopende boekjaar. Bij deze tweede herziening 2026 wordt deze financiële stand van zaken geactualiseerd.
- U kunt het besluit amenderen, de griffie kan ondersteunen om dit op juiste wijze te verwerken. Zie bijlagen 1, 2 en 3 voor de werkwijze en formats met betrekking tot amendementen en moties.

Aandachtspunten

- In het raadsvoorstel wordt gevraagd de begroting 2027 en de tweede herziening 2026 vast te stellen. De besluiten 4 en 7 vragen een andere werkwijze ten aanzien van (bestemming)reserves, weerstandvermogen en risicobeheersing. Onduidelijk is hoe deze zaken zich verhouden tot bijvoorbeeld artikel 13 van de financiële verordening artikel 13 (lid 2, 4 en lid 7). Eerder is door de COR gevraagd deze bepaling in de verordening waarnaar wordt verwezen over te hevelen naar de Kadernota reserves en voorzieningen. De financiële verordening moet voor 1 januari 2027 op dit punt gewijzigd zijn.
- Er is een verschil in zoekresultaten tussen de website en de pdf, waarbij de pdf meer hits geeft.
- De conceptbegroting 2027 en tweede herziening 2026 wordt in alle commissies besproken per voor de betreffende commissie relevante portefeuille of onderwerp. Voor u betekent dit dat u tijdens de bespreking:
    - Toetst of de plannen en de daarbij begrote middelen (naast wenselijk) realistisch en voor de afgesproken looptijd begroot zijn. (Structureel en reëel begrotingsevenwicht op langere termijn);
    - Signaleert waar bijstelling of sturing nodig is;
    - Richting geeft aan de begrotingsvoorbereiding via moties of amendementen.
    - Met de concept-begroting 2027 en tweede herziening 2026 worden ook de volgende stukken ter besluitvorming aangeboden:
        - Nieuwe programma indeling (NB: het budgetrecht van de raad zit op programmaniveau)
        - Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
        - Belastingverordeningen
            - Raadsinformatiebrief
            - Ontwerpbesluiten belastingverordeningen - verordening A t/m T

A. Verordening onroerendezaakbelastingen (OZB) 2027;
B. Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2027;
C. Verordening precariobelasting 2027;
D. Algemene legesverordening 2027;
E. Verordening logiesbelasting 2027;
F. Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2027;
G. Verordening afvalstoffenheffing 2027;
H. Verordening bedrijfsreinigingsrecht 2027;
I. Verordening rioolheffing 2027;
J. Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting 2027 (zie ook 26bb007109) ;
K. Verordening rechten markten 2027;
L. Verordening precario standplaatsen 2027;
M. Retributieverordening Openbare werken 2027;
N. Verordening lijkbezorgingsrechten 2027;
O. Verordening leges Burgerzaken Rotterdam 2027;
P. Verordening liggeld woonschepen 2027;
Q. Legesverordening Omgevingswet 2027;
R. Verordening logiesbelasting cruiseschepen 2027;
S. Verordening Zero-emissiezone Rotterdam 2027.
T. Verordening reclamebelasting 2027
(NB Dit jaar is verordening C. Verordening precario- en reclamebelasting 2026 gesplitst in: C. Verordening precariobelasting 2027 en T. Verordening reclamebelasting 2027. Verordening T is dus geen "nieuwe" Verordening.)

- Bijlage I: Ontwikkeling van de tarieven 2026-2027

- Kadernota lokale lasten
  - Raadsinformatiebrief
  - Kadernota Lokale Lasten 2027-2030
- Tekstuele wijziging in de verordening leges Burgerzaken.
  - Raadsinformatiebrief
  - Ontwerpbesluit wijziging Verordening leges Burgerzaken Rotterdam 2026

Op de website houden we deze stukken bij elkaar in het onderwerpdossier "concept-begroting 2027 en tweede herziening 2026"

Algemeen financieel (Leeswijzer)
Als er zaken zijn die je opvallen en waarvoor je geen toelicht in de stukken kan vinden of de toelichting onduidelijk vindt; maak hier dan een technische vraag van. Deze vragen kun je tot en met vrijdag 9 oktober 2026 (12.00 uur) indienen via info@griffie.rotterdam.nl

Het raadsvoorstel is leidend, de website en de brief zijn daar een toelichting op. Het eerst lezen van het raadsvoorstel geeft structuur (waarover wordt een besluit gevraagd/genomen)

- In het raadsvoorstel worden onder Bijlage 3 een aantal nieuwe kredietvoorstellen voorgesteld.
- Er wordt ook een nieuwe programma indeling voorgesteld, het budgetrecht van de raad zit op programmaniveau.

Website

- Op pagina 3 van de website is een samenvatting gegeven van de grootste ontwikkelingen, let hier op de verschillen in de laatste kolom van de tabel met de verschillen;
- Structureel exploitatiesaldo: Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten (kosten) en de structurele baten (opbrengsten). Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen. De Provincie heeft hier een signaal over afgegeven. De ontwikkeling in de

verhouding van de baten en de lasten in de tijd is hierin belangrijk. U kunt dit ook zien in het overzicht van baten en lasten.
Als het percentage u niets zegt kunt u ook kijken naar het EMU-saldo per jaar: Positief EMU-saldo → de gemeente heeft per saldo een overschot, negatief EMU-saldo → de gemeente heeft per saldo een tekort.
Gezien de rol van een raadslid cf. Gemeentewet kunt u de volgende vagen stellen: Is het structureel exploitatiesaldo meerjarig in evenwicht? Worden reëel begrote structurele lasten gedekt door structurele inkomsten?

- Netto schuldquote: Deze tabel geeft snel inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hierin is een neerwaartse trend waarneembaar dat te zien is in een hoger percentage. Tot de 90% is er geen signaalwaarde.
- Op de Balans kunt u in één oogopslag de ontwikkelingen zien per balanspost zoals de vaste schulden (Vreemd Vermogen) maar ook het bezit (vaste activa) en dit eventueel vergelijken met hetzelfde beeld in de begroting van 2026 (subtotalen zijn bij 2027 niet vet gedrukt, maar let hier wel op).
- Op de pagina overzicht met bijstellingen ziet u de belangrijkste bijstelling samengevat met daaronder per programma (met pulldown menu) De toelichting zou terug te lezen moeten zijn op de pagina van het programma. Het verdient de aanbeveling om bij de voor u relevante beleidsonderwerpen de bijstellingen te bekijken op de tab "Financiën" per programma, hier worden ook de toelichtingen gegeven. Alle "Ramingsbijstellingen vermijdbaar" zijn te beïnvloeden middels een amendement. U kunt een makkelijk overzicht creëren door met de Excel bijvoorbeeld 1 jaar te selecteren. Van de categorie "coalitieakkoord " is niet duidelijk of deze vermijdbaar is.
- De wijkplannen (Jaar Actie Plannen) 2026 staan hier opgenomen (check).
- De door de GRJR aangegeven lastenstijging over het jaar 2026 a € 4.624.257,- (26bb007602) ziet u verwerkt op pagina ##;
- De pagina collegetargets geeft een verwijzing naar de toekomst, maar is niet geheel duidelijk ten aanzien van besluitvorming hierover.

Mogelijke aandachtspunten commissie Leefomgeving en Economie

In het programma Stedelijke ontwikkeling komen onder meer de volgende onderwerpen aan bod:

- Het voornemen om een mobiliteitsfonds in te stellen om de stad duurzamer, veiliger, fietsvriendelijker en autoluwer te maken. Het fonds wordt gevuld met 45 mln. aan eneco-middelen. Ook de middelen uit het bestaande Autoluwfonds worden hierin opgenomen. De naam verandert naar 'Bestemmingsreserve fiets en autoluwfonds'.
- De wijziging van het parkeerbeleid, waarvan de opbrengsten oplopen tot bijna 69 mln. in 2030.
- De verschuiving van het gratis OV voor ouderen naar ophoging van het AOW-tegoed, hetgeen een jaarlijkse besparing oplevert van ruim 6 mln. In de collegebrief over dit onderwerp van 16 oktober jl. (26bb009199) kondigt het college een andere invulling van deze maatregel aan.
-

In het programma Beheer van de stad komen onder meer de volgende onderwerpen aan bod:

- Beleid ten aanzien van een schone en circulaire stad
- Beleid ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte

In het programma Toekomstbestendige stad en haven komen onder meer de volgende onderwerpen aan bod:

- Het aanwenden van € 183,0 mln. uit de eneco-middelen als bestemmingsreserve voor projecten gerelateerd aan ontwikkeling van Economie en Haven, Start-ups en Scale-ups en Klimaat en Circulair. Nadere bestemming van deze middelen wordt uitgewerkt. NB. Op korte termijn wordt een strategiebrief Haven en Economie verwacht, die in november in de commissie zal worden geangendeerd voor bespreking met de wethouder.
- Het inrichten van een bestemmingsreserve Economie en Haven van 93 miljoen euro. Het college beoogd daarmee sleutelprojecten te realiseren in Health Tech (15 mln), de circulaire

maakindustrie (15 mln) en de haven (30 mln). Ook zijn investeringen voorzien in nachtcultuur (7,5 mln), het versterken van winkelgebieden (7,5 mln) en het beter benutten en uitbreiden van bedrijfsruimten (18 mln).
- In dit begrotingsprogramma (Toekomstbestendige stad en haven) zijn de eerdere programma's Economische ontwikkeling en Energietransitie samengevoegd. NB: het budgetrecht van de raad zit op programmaniveau)

Overige relevante informatie

- Brief Rekenkamer Rotterdam (26bb009087)
- Het gehele behandelproces van de Planning and Control(P&C) cyclus in 2026 is te vinden in de brief over behandeling P&C-producten 2026 [26bb003511]
- Zie voor uitleg belastingdruk zie https://coelo.nl/atlas-lokale-lasten/
- Findo.nl is een Iv3-vraagbaak (Iv3 is de standaard waarin gemeenten hun financiële gegevens rapporteren aan het Rijk en het CBS), dashboard voor kengetallen, baten en lasten en gemeentefonds en databank waarin alle data zijn te bekijken en te downloaden. Daarnaast is een vergelijkingstool toegevoegd, waarmee gemeenten en provincies hun baten en lasten kunnen vergelijken met andere gemeenten/provincies. Ook kunnen verschillen worden geanalyseerd in begrote en gerealiseerde standen.

Bijlage 1 – Werkwijze met betrekking tot amendementen en moties

- Een amendement is een wijziging van het ontwerpbesluit, waarbij het idee is dat het ontwerpbesluit dusdanig geamendeerd wordt zodat de strekking helder is en daarbij ook de relevante tabellen de programma's worden gewijzigd. Het aanpassen van het raadsbesluit wordt daarna zo snel mogelijk vormgegeven. Met een amendement kunt u zowel inhoudelijk als financieel aangeven wat u belangrijk vindt, waarbij de voorwaarde is dat zowel de verhoging als verlaging expliciet worden benoemd. Zie hiervoor het format in bijlage 2 van deze annotatie.
- Het format voor een (financiële) motie is te vinden in bijlage 3 van deze annotatie.
- Wilt u vooraf technisch advies inwinnen over een amendement of een motie, dan kunt u daartoe contact opnemen met de betreffende commissiegriffier. De commissiegriffiers zijn u hierbij graag van dienst.

Bijlage 2 – Format amendement

Ieder raadslid heeft het wettelijke recht om een amendement in te dienen, werkwijze conform artikel 47 van het reglement van orde van de gemeenteraad van Rotterdam 2025. Een amendement is een voorstel tot wijziging van een ontwerpverordening of ontwerpbesluit, naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen.

Raadsvergadering d.d.:	
Onderwerp/Agendapunt:	
Besluit de voorjaarsnota als volgt te wijzigen:	**Technische vereisten financieel amendement** • Noem de programma's en de bedragen. Geef hierbij aan hoe groot de verhoging (baten of lasten, niet beide) en verlaging van de (lasten of baten, niet beide) moet zijn. • Een amendement dient dekkend te zijn (+ en – even groot). • De dekking dient met deze wijziging in het alleen voorliggende ontwerpbesluit uitvoerbaar te zijn.
Toelichting:	
Ondertekening en naam: (art 47 RvO: één naam is verplicht)	

Bijlage 3 – format (financiële) motie

Ieder raadslid heeft het wettelijke recht om moties in te dienen, werkwijze conform artikel 44 van het reglement van orde van de gemeenteraad van Rotterdam 2025. Een motie is een korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waarmee een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken. Wijze van indienen van een motie: Een motie moet ter vergadering, om in behandeling genomen te kunnen worden, schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend na een duiding in de vergadering.

Raadsvergadering d.d.:	
Onderwerp/Agendapunt	
De gemeenteraad van Rotterdam, gehoord de beraadslaging, - overwegende - van oordeel dat* - van mening dat* * Keuze maken	
De gemeenteraad: - verzoekt het college van b&w* - roept het college van b&w op* - dringt aan* - spreekt uit* - nodigt uit* - constateert* en gaat over tot de orde van de dag. * Keuze maken	**Technische vereisten financiële moties** • Geef concreet aan binnen welk programma, product of activiteit het budget dient te worden verhoogd en waar het budget precies binnen ditzelfde programma dient te worden verlaagd (de dekking). Met concrete bedragen. • Dit dient dekkend te zijn. • De dekking dient uitvoerbaar te zijn.
Ondertekening en naam: (Art 44 RvO: één naam is verplicht)	